

NOTA AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft: - Ontwerp van decreet over de activering van
leefloongerechtigden via de verplichte inschrijving bij de
Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding
- Tweede principiële goedkeuring

Samenvatting

Voorliggend ontwerp van decreet regelt de verplichte inschrijving bij VDAB van (equivalent) leefloongerechtigden.

De inschrijving bij VDAB - als eerste en zeer belangrijke stap richting tewerkstelling - wordt nu in Vlaanderen verplicht voor elke leefloongerechtigde op beroepsactieve leeftijd. Deze verplichte inschrijving van de leefloongerechtigde is één van de belangrijkste hefboomen in het kader van de succesvolle activering van de niet-beroepsactieve leefloongerechtigde. Dit initiatief wordt genomen om de 80% werkzaamheidsgraad in Vlaanderen te bereiken.

Via voorliggend ontwerp van decreet wil Vlaanderen:

- voorzien in een verplichte inschrijving bij VDAB voor leefloongerechtigden/gerechtigden equivalent leefloon waarvoor de stap naar de arbeidsmarkt (op termijn) haalbaar is, dit met respect voor de bevoegdheden van de OCMW's;
- de samenwerking tussen VDAB en OCMW voor wat betreft de activering van de leefloongerechtigden en de rolverdeling in de begeleiding naar werk juridisch verankeren;
- bijdragen aan een performante data-en informatie-uitwisseling tussen VDAB en de OCMW's om beleidsmatig te rapporteren en om op cliëntniveau volledig sluitend te werken. Zo willen we er zeker van zijn dat elke leefloongerechtigde die ingeschreven wordt ook de gepaste dienstverlening krijgt;
- het engagement opnemen in dit ontwerpdecreet om een samenwerkingsakkoord “Vlaams werkingskader omtrent de activering van leefloongerechtigden” af te sluiten met de federale overheid.

1. SITUERING

A. BELEIDSVELD/ BELEIDSDOELSTELLING

Het voorliggend ontwerp van decreet heeft betrekking op het beleidsveld Werk, en is gerelateerd aan de inhoudelijke structuurelementen activering, opleiding, loopbanen en een duurzame arbeidsmarkt.

Tevens heeft het betrekking op het beleidsveld Activering en het inhoudelijke structuurelement activering.

Beleidsdoelstellingen:

- Het Vlaams Regeerakkoord 2019-2024 vermeldt met betrekking tot de activering van kwetsbare groepen en inactieven (punt 3.2.1.2 p. 55):

“We breiden de arbeidsreserve uit met burgers op beroepsactieve leeftijd die niet werken en niet ingeschreven zijn bij VDAB.” Deze inactieven vormen een heterogene groep met uiteenlopende statuten. Sommigen ontvangen een sociale uitkering (bv. leefloongerechtigden, RIZIV-gerechtigden), anderen niet (bv. huisvrouwen/mannen, ex-zelfstandigen).”

- De Beleidsnota Werk 2019-2024 vermeldt op:
“We versterken de samenwerking tussen VDAB en de lokale besturen met het oog op een bredere activering van werkzoekenden, leefloongerechtigden en andere niet-beroepsactieven.” (bladzijde 32)
- Dit decreet geeft eveneens uitvoering aan de conceptnota “Flankerende activeringsaanpak voor de verplichte inschrijving van leefloongerechtigden”, voorgelegd aan de Vlaamse Regering op 28 april heeft tot doel *om de activering van leefloongerechtigden kracht bij te zetten. (blz. 2 en volgende)*

De nota legt de basis voor een aantal concrete stappen om méér leefloongerechtigden te bereiken, in te schrijven bij VDAB en te activeren richting werk via 4 sporen:

- 1. De verplichte inschrijving van leefloongerechtigden bij VDAB juridisch verankeren in Vlaamse regelgeving.*
- 2. Het laagdrempelig en complementair dienstverleningsaanbod van VDAB, partners en OCMW's vlotter toegankelijk maken voor leefloongerechtigden.*
- 3. Een meer performante data- en informatiedeling tussen de OCMW's en VDAB.*
- 4. Een lokaal activeringspact.*

B. VORIGE BESLISSINGEN EN ADVIEZEN

Voorafgaande opmerking:

In heel wat van de antwoorden hieronder geformuleerd op de adviezen komt het toekomstige samenwerkingsakkoord ter sprake zoals vermeld in artikel 11 van voorliggend ontwerp van decreet.

Op het IMC Werk van 1 december 2023 werd door minister Brouns, als bevoegde Vlaamse minister van Werk, het samenwerkingsakkoord op de agenda gezet. Alle leden van de IMC hebben zich naar aanleiding hiervan met het voorstel tot oprichting van een werkgroep “activering van

leefloongerechtigden” akkoord verklaard, in aanloop naar een interfederaal samenwerkingsakkoord zullen de nodige voorbereidingen getroffen worden.

- De Raad van Bestuur van de VDAB verleende een positief advies met betrekking tot de uitvoerbaarheid van het ontwerpdecreet op 13 september 2023.
- Inspectie Financiën verleende een positief advies op 5 oktober 2023.
- Het bijgaande ontwerp van decreet werd aangepast aan het wetgevingstechnisch advies nummer nr.2023/403 van 9 oktober 2023.
- Er werd een begrotingsakkoord verleend op 25 oktober 2023.
- De SERV verleende advies op 27 november 2023.

De SERV focust in haar advies op enkele beleidsinitiatieven die nog nodig zijn om de kansen van leefloongerechtigden op de arbeidsmarkt daadwerkelijk te versterken en hun doelgerichte activering te realiseren.

De SERV staat achter de doelstellingen uit de conceptnota, nl. (1) doelgerichte activering van (equivalent) leefloongerechtigden, (2) betere samenwerking tussen VDAB en de OCMW's en (3) betere data-uitwisseling tussen VDAB en de OCMW's.

Tegelijkertijd is de SERV in het advies op de conceptnota kritisch over de gevolgde aanpak in dit dossier:

1. De SERV stelt dat een goede communicatie omtrent de aanwezige expertise bij zowel OCMW als VDAB belangrijk is. Evenals zicht op elkaars werking. Als voorbeelden worden aangehaald: mogelijke ondersteuning door VDAB bij de vertaling van de impact van gezondheids- en billijkheidsredenen naar het arbeidsmatig functioneren; VDAB-bemiddelaars moeten zicht hebben op het perspectief van waaruit OCMW-begeleiders werken,...

Antwoord: Op de samenwerking tussen VDAB en lokale besturen is de afgelopen jaren sterk ingezet. Zo organiseert VDAB lerende netwerken voor de VDAB-bemiddelaars en OCMW-trajectbegeleiders. Steeds meer OCMW-trajectbegeleiders vinden de weg naar deze lerende netwerken. Op deze manier wordt de wederzijdse samenwerking op het terrein verder uitgebouwd, de wederzijdse expertise gedeeld en nemen bilaterale contacten in functie van de trajecten van de OCMW-klant toe. VDAB is er zich van bewust dat de communicatie en samenwerking steeds geoptimaliseerd kan worden. Daartoe zullen verdere inspanningen geleverd worden. Uit artikel 11, 4° blijkt ook dat in het toekomstige samenwerkingsakkoord dit een belangrijk onderwerp zal zijn.

2. De SERV stelt dat voor de doorwerking van het decreet het belangrijk is om binnen OCMW's te bekijken hoe de activeringsopdracht best wordt opgenomen en correcte begeleiding naar werk kan worden voorzien en dit zowel in grote als kleine OCMW's.

Antwoord: Het is aan de OCMW's om zich zodanig te organiseren dat ze hun wettelijke opdracht op de meest effectieve en efficiënte manier kunnen uitvoeren.

3. De SERV formuleert een aantal opmerkingen bij art.10 van het ontwerpdecreet dat stelt dat de VDAB het OCMW uitnodigt voor een jaarlijks overleg op strategisch, tactisch en operationeel niveau.

Antwoord: Het artikel is zo geformuleerd om maximale vrijheid te bieden aan de regionale invulling van dit overleg. De lerende netwerken bijvoorbeeld garanderen sowieso structureel overleg tussen OCMW en de VDAB. In functie van specifieke noden kunnen ook opleidingsinitiatieven worden voorzien (door de VDAB of het OCMW) georganiseerd of extra nieuwsbrieven en dergelijke worden bezorgd.

De opdracht om het overleg effectief te organiseren wordt expliciet toegewezen aan de VDAB om de zekerheid in te bouwen dat dit structureel overleg ook effectief doorgaat en opgevolgd

wordt. Het opstellen van de agenda zal uiteraard in co-creatie gebeuren met de respectievelijke OCMW(s).

4. De SERV formuleert enkele opmerkingen met betrekking tot de uitwisseling van persoonsgegevens en benadrukt het belang ervan om dit te hernemen en verder uit te werken in het samenwerkingsakkoord. Tevens vraagt de SERV om de bepalingen van het decreet zodanig te formuleren dat juridisch (in artikel 9 van voorliggend ontwerpdecreet) de optie wordt open gehouden om flexibel de lijst te kunnen aanvullen/wijzigen indien dit gewenst is. Antwoord: uit artikel 11,1° blijkt dat de Vlaamse Regering dit belang onderschrijft en ziet als een belangrijk onderdeel van het toekomstig samenwerkingakkoord.

De regelgeving vereist een limitatieve opsomming van persoonsgegevens. De reeds opgenomen lijst bevat die gegevens die relevant zijn in kader van de doelstelling die we met dit decreet willen realiseren. Artikel 9, 3° biedt nog de nodige ruimte om op heel concreet vlak te bekijken welke gegevens dit precies betreffen. Een eerste analyse terzake van de behoeften bij zowel de VDAB als de OCMW's is reeds gebeurd. Verdere analyse en uitwerking zal voortvloeien uit de uitvoering van het samenwerkingsakkoord.

5. De SERV stelt de vraag hoe het jaarlijks evaluatiemoment (vermeld in 7a van de Memorie van Toelichting) zal gebeuren en verwijst hiervoor als mogelijke invulling naar artikel 10. Antwoord: De uitwerking en concrete invulling van dit evaluatiemoment zal in co-creatie tussen de VDAB en de OCMW's gebeuren, met de nodige ruimte voor regionale en lokale verschillen. Op dit moment bestaan reeds dashboards en is er reeds (een jaarlijkse) rapportering die voldoende ruimte laat voor lokale accenten.

6. De SERV haalt aan dat het belangrijk is dat de VDAB zicht heeft op de beslissingen van het OCMW en dat hierover uitwisseling is, dit met het oog op leereffecten bij beide organisaties. Antwoord: Dit onderwerp en de manier waarop de uitwisseling van deze gegevens kan of moet gebeuren (op individueel niveau, dan wel op geaggregeerd / geanonimiseerd niveau) zal onderwerp zijn van de gesprekken in functie van de opmaak van het samenwerkingsakkoord.

7. De SERV vraagt om in officiële documenten (regeerakkoord, decreten, beleidsnota's, adviezen, ...) te zorgen voor een eenduidig gebruik van begrippen als 'leefloongerechtigden', 'beroepsactieve leeftijd', 'niet actieven/inactieven', 'anders actieven', 'niet-beroepsactieven', 'niet-beroepsactieven zonder uitkering'. Eenzelfde bedenking wordt geformuleerd voor wat betreft de begrippen "verplichte inschrijving", "inschrijving" en "registratie". Antwoord: de Vlaamse Regering neemt nota van deze opmerking. Wat specifiek het voorliggend ontwerp van decreet betreft is er een duidelijke definitie opgenomen in de tekst zelf. Wel is in de Memorie van Toelichting bij de toelichting van het artikel 3, naar aanleiding van een opmerking van het VTC in haar advies, verduidelijkt dat de definitie slaat op burgers die effectief een leefloon / equivalent leefloon ontvangen. Om de leesbaarheid van het decreet te bevorderen is ervoor gekozen om de term "leefloongerechtigde" te hanteren.

In het voorliggend ontwerpdecreet wordt het begrip "inschrijving als werkzoekende bij de VDAB" gehanteerd, een begrip waarover weinig discussie kan bestaan.

8. De SERV vraagt om het decreet te onderbouwen met cijfermatige inschattingen.

Antwoord: er is door de VDAB reeds een aanvraag tot het verkrijgen van data bij de KSZ ingediend met als doel om sluitend zicht te krijgen op de arbeidsreserve OCMW (en andere niet-beroepsactieven) op gemeentelijk niveau.

Op het IMC Werk van 4 december 2023 werd ook afgesproken te komen tot een samenwerkingsakkoord Vlaamse / federale overheid om dergelijke gegevensuitwisseling op geaggregeerd niveau sneller en efficiënter te realiseren.

9. De SERV vraagt om in de Memorie van toelichting te benoemen dat het OCMW waar nodig moet begeleiden bij de inschrijving.

Antwoord: de Memorie van toelichting maakt integraal deel uit van de regelgeving. Een dergelijke bepaling opnemen in deze tekst zou inhouden dat de Vlaamse regering verplichtingen oplegt aangaande de manier waarop de OCMW's invulling dienen te geven aan de begeleiding van leefloongerechtigden. Iets wat indruist tegen het feit dat OCMW's zelf kunnen beslissen hoe ze zich organiseren op dit vlak en met betrekking tot deze bevoegdheid.

10. De SERV vraagt of de mogelijkheid voor mandatering aan de trajectbegeleider voor automatische inschrijving van de leefloongerechtigde onderzocht kan worden.

Antwoord: Deze vraag gaat in tegen het zelfbeschikkingsrecht van de burger en remt bovendien het stimuleren van de zelfredzaamheid bij de leefloongerechtigde af.

Het zelfbeschikkingsrecht houdt in dat de burger zelf de keuze kan maken of hij zich bij de VDAB inschrijft of niet. Daarbij in het volle besef zijnde van de rechten en plichten die een inschrijving met zich mee brengt, maar ook van de gevolgen die het met zich mee brengt als hij beslist zich niet in te schrijven. Het zelfbeschikkingsrecht en dus het "recht op een eigen keuze" zit verankerd in art 22/2 van het VDAB decreet: dat stelt dat elk individu de keuze heeft om al dan niet een persoonlijk bestand op het elektronische platform aan te leggen." Hieruit volgt dat voor die inschrijving op dat platform geen derde kan tussenkomen en de registratie persoonlijk van aard is. Ondersteuning door het OCMW of de VDAB is uiteraard steeds mogelijk en werd toegevoegd bij art 6 in de Memorie.

11. De SERV vraagt de Vlaamse regering in overleg te duiden hoe de verplichte inschrijving op het terrein opgevolgd en geëvalueerd zal worden.

Antwoord: in artikel 11, 3° staat vermeld dat "afspraken inzake de opvolging van de opvolgverplichting door de OCMW's" onderdeel zullen uitmaken van het toekomstig samenwerkingsakkoord.

12. De SERV heeft vragen bij hoe dit samenwerkingsakkoord tot stand komt en juridisch vorm krijgt. Een samenwerkingsakkoord hoeft niet in een decreet aangekondigd of verankerd te worden.

Antwoord : Het voorliggend ontwerp van decreet bevat de minimale onderwerpen die de Vlaamse Regering naar voor schuift als inhoud van het akkoord. We vermelden dit expliciet in dit decreet omdat we het belang van dit samenwerkingsakkoord willen benadrukken. Het samenwerkingsakkoord zelf zal nadien via instemmingsdecreet ook kracht van wet krijgen. Beide decreten (incl. samenwerkingsakkoord) zullen een solide juridische basis bieden voor wat betreft de activering van leefloongerechtigden in Vlaanderen en de samenwerking tussen VDAB en de OCMW's om dit te realiseren.

13. De SERV merkt op dat de Raad van Bestuur van de VDAB een advies ten aanzien van de Vlaamse regering verleent over de uitvoerbaarheid voor de VDAB van het voorontwerp van decreet.

Antwoord: de formulering in deze rubriek aangaande het advies verleend door de Raad van bestuur van de VDAB werd overeenkomstig aangepast.

14. De SERV stelt voor om voor de volledigheid van het dossier ook te verwijzen naar de concept nota en de adviezen die daarop werden geformuleerd (door SERV, VVSG).

Antwoord: de conceptnota en de belangrijkste krijtlijnen stonden reeds vermeld in deze nota. Het is niet gebruikelijk om en het kan ook verwarring veroorzaken eerdere adviezen, die niet specifiek zijn geformuleerd in het kader van voorliggende ontwerpen van decreet of uitvoeringsbesluit, te hernemen.

15. De SERV onderstreept dat de financiële weerslag moet worden onderzocht.

Antwoord: De Raad van Bestuur van de VDAB heeft hieromtrent geen specifieke opmerking

geformuleerd, noch een signaal gegeven dat op korte termijn een negatieve budgettaire impact verwacht wordt.

16. De SERV vraagt te verduidelijken wie hier de stakeholders zijn. Antwoord: belangrijke stakeholders in dit dossier, naast degenen aan wie sowieso een advies wordt gevraagd in het kader van een regelgevende procedure, zijn uiteraard de OCMW's. Er werd dan ook formeel advies gevraagd aan VVSG, de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten.

- De VVSG verleende advies op 6 december 2023 en formuleerde enkele bedenkingen:
 1. We nemen nota van de algemene bedenkingen die bij dit wetgevend initiatief zijn geformuleerd. Dit decreet heeft de doelstelling om de inschrijving van leefloongerechtigden in Vlaanderen te verplichten en juridisch te verankeren. Daarbij wordt een operationeel kader opgemaakt dat de samenwerking op het terrein hieromtrent moet verbeteren. Het helder formuleren van taken, rollen en verantwoordelijkheden zal de finale doelstelling, namelijk het activeren van leefloongerechtigden, optimaliseren.
 2. De VVSG formuleerde ook enkele specifieke opmerkingen met betrekking tot de samenwerking VDAB / OCMW's:
Antwoord: Het project 'Instroom - Niet Beroepsactieven' (I-NBA), segment OCMW dat in samenwerking met de VDAB, de VVSG en een aantal OCMW's werd opgezet heeft een aantal opportuniteiten blootgelegd om de dienstverlening en de samenwerking ten behoeve van de activering van de leefloongerechtigden, te optimaliseren. Op basis van dit project zijn in tussentijd een aantal aanpassingen in het klantenproces ten behoeve van de leefloongerechtigden door de VDAB inhoudelijk en technisch doorgevoerd. Ook de gegevensuitwisseling tussen de VDAB en het OCMW wordt onder de loep genomen in functie van optimalisatie en verdere uitbouw.
In elke samenwerkingsovereenkomst VDAB-lokale besturen zijn ook 10 samenwerkingsprincipes terug te vinden die in 2019 in co-creatie met de VVSG, een aantal afgevaardigden van OCMW's en de sociale partners zijn uitgewerkt. In elke samenwerkingsovereenkomst worden deze verder vertaald naar concrete acties en afspraken om de samenwerking vorm te geven. Momenteel is er door de VDAB met 85 % van alle Vlaamse lokale besturen een dergelijke samenwerkingsovereenkomst afgesloten. Deelname aan lerende netwerken door zowel OCMW-begeleiders als VDAB-bemiddelaars is een belangrijke actie in elke samenwerking. Daardoor groeit de wederzijdse vertrouwensrelatie, de wederzijdse uitwisseling van expertise en nemen bilaterale contacten ifv de trajecten van de OCMW-klant toe.
 3. De VVSG is niet akkoord met het feit dat in (de toelichting bij) het Artikel 4 expliciet wordt gesteld dat een leefloongerechtigde in artikel 60§7 niet kan beschouwd worden als werknemer.
Antwoord: De toelichting van het artikel dient volledig gelezen te worden. In de toelichting staat dat leefloongerechtigden tewerkgesteld in het kader van artikel 57quater, 60, § 7, en 61 van de organieke wet van 8 juli 1976 betreffende de OCMW4sn niet worden als werknemers **"in de zin van het tweede lid van artikel 3 van dit decreet en kunnen bijgevolg niet voldoen aan de inschrijverplichting door aan te tonen dat zij werken"**. Zij dienen dus ingeschreven te blijven tijdens die tewerkstelling, en dit wegens een inschrijverplichting die voor hen voortvloeit uit artikel 4 van het besluit van de Vlaamse Regering van 23 december 2016 betreffende de tijdelijke werkervaring. Dit betekent wel degelijk dat er een groot onderscheid is tussen werknemers tewerkgesteld via een "reguliere tewerkstelling", en werknemers tewerkgesteld via deze maatregel voor wat betreft voorliggend ontwerp van decreet.

4. Vervolgens wordt door de VVSG het artikel 6 besproken waar aan een OCMW de keuze gegeven wordt om de begeleiding ofwel zelf op te nemen ofwel over te laten aan de VDAB. Dit gaat volgens de VVSG volledig in tegen de praktijk waarbij een OCMW deze opdracht ook kan toewijzen aan andere, veelal private, partners.
Antwoord: in de Memorie van toelichting, bij de toelichting van het artikel 6, is een nuancering aangebracht in de tekst. Dit om duidelijk te maken dat het OCMW, als deze beslist zelf de begeleiding op te nemen, de keuze kan maken om hiervoor al dan niet beroep te doen op partners (andere dan de VDAB).
5. Tot slot maakt de VVSG ook de opmerking dat het niet duidelijk is wat bedoeld wordt met “gegevens over de begeleiding naar werk en de bijhorende opvolging van de leefloongerechtigde” zoals vermeld in artikel 9, §2, 3°.
Antwoord: in artikel 4/1 van het decreet van 7 mei 2004 tot oprichting van het publiekrechtelijk vormgegeven extern verzelfstandigd agentschap “Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding” is terug te vinden welke persoonsgegevens de VDAB kan uitwisselen met dienstverleners / partners in het kader van de uitvoering van haar opdrachten. Aangezien in voorliggend ontwerp van decreet geen meer specifieke opsomming is opgenomen betreffende de gegevens waarover sprake is in voormelde bepaling, betekent dit voor de VDAB dat het steeds gegevens moeten betreffen die voldoen aan de bepalingen in het VDAB-decreet. Zoals in de Memorie van toelichting van voorliggend ontwerpdecreet reeds vermeld verwerken de VDAB en het OCMW de persoonsgegevens vermeld in artikel 9 volgens de principes van de AVG en voeren beiden een passend gegevensbeschermingsbeleid. Ze verwerken deze gegevens enkel indien deze relevant en noodzakelijk zijn voor de realisatie van zijn opdracht inzake activering. Er wordt bewaakt dat de verwerking toereikend, terzake dienend en niet overmatig is op basis van het doel van de verwerking en dat de verwerking op een veilige manier gebeurt. Tot slot nemen de VDAB en het OCMW de nodige technische en organisatorische beleidsmaatregelen om te waarborgen dat aan de voorschriften van verordening wordt voldaan en dat de betrokkenen hun rechten kunnen uitoefenen.

Artikel 11, 1° van voorliggend ontwerpdecreet stelt dat in het samenwerkingsakkoord er zeker verdere afspraken omtrent de data-uitwisseling en dus uitwisseling van persoonsgegevens zullen opgenomen worden. Eventuele verdere concretisering van het type gegevens en dergelijke kan voorzien worden in dit akkoord, dat met een instemmingsdecreet kracht van wet zal krijgen en bijgevolg een (bijkomende) juridische basis kan bieden voor de verwerking van persoonsgegevens in het kader van de activering van leefloongerechtigden.

- De Vlaamse Toezichtscommissie verleende een advies op 14 november 2023 en stelt volgende aanpassingen voor:
 1. Geef de correcte rechtsgrond aan, eventueel in de Memorie van Toelichting.
Antwoord: het voorliggend ontwerp van decreet biedt op zichzelf een (toekomstige) rechtsgrond voor de verwerking van persoonsgegevens zoals bepaald in artikel 9 van dit decreet. De grondslag voor de gegevensverwerking is het algemeen belang, zoals voorzien in artikel 6.1,e van de AVG. Deze verduidelijking is toegevoegd in de Memorie van toelichting bij de toelichting van het artikel 9.
Wat de VDAB specifiek betreft is er ook een rechtsgrond voor verwerking van persoonsgegevens terug te vinden in artikel 4 en 5 van het decreet van 7 mei 2004 tot oprichting van het publiekrechtelijk vormgegeven extern verzelfstandigd agentschap “Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding”. Het gaat hier immers om uitwisseling van persoonsgegevens van burgers op beroepsactieve leeftijd in het kader

van activering en arbeidsbemiddeling (taken toegewezen aan de VDAB), met de OCMW's (zijnde dienstverleners zoals vermeld in artikel 4/1, 2^e lid van het VDAB-decreet).

2. Verduidelijk de bevoegdheden van de decreetgever in deze materie

Antwoord: De Wet van 26 mei 2002 betreffende het recht op maatschappelijke integratie definieert het begrip "werkbereidheid" niet.

Op federaal niveau is in de omzendbrief van 7 februari 2014 "betreffende de verplichting voor de OCMW's om hun gerechtigden in te schrijven bij de gewestelijke arbeidsbemiddelingsdienst" het volgende bepaald: *"De wet van 26 mei 2002 stelt ook de bijzondere voorwaarden vast waaraan een persoon tegelijkertijd moet voldoen om het recht op maatschappelijke integratie te kunnen genieten. Een van die voorwaarden is "werkbereid zijn, tenzij dit om gezondheids- of billijkheidsredenen niet mogelijk is." De inschrijving als werkzoekende bij de gewestelijke arbeidsbemiddelingsdienst is een eerste element in het aantonen van deze werkbereidheid".*

Het voorliggend ontwerp van decreet definieert het begrip "werkbereidheid" ook niet noch op welke manier een inschrijving bij VDAB invloed heeft op de kwalificatie van "werkbereidheid".. De verhouding tussen inschrijving bij VDAB en de kwalificatie van "werkbereidheid" wordt nog steeds bepaald door de omzendbrief van 7 februari 2014 uitgevaardigd door de toenmalige federaal bevoegde Staatsecretaris voor Maatschappelijke Integratie en Armoedebestrijding.

In de Memorie van toelichting staat wél dat "de inschrijving bij de VDAB dient beschouwd te worden als een element van werkbereidheid. De Vlaamse decreetgever bevestigt op deze manier wat in de federale omzendbrief is weergegeven en geeft dit principe een solide juridische decretale basis op Vlaams niveau.

3. De verwerkingsverantwoordelijke en hun specifieke verantwoordelijkheden verduidelijken

Antwoord: De VDAB en de OCMW's zijn elk verwerkingsverantwoordelijke voor de persoonsgegevens die zij verwerken in het kader van de aan hen toegewezen respectievelijke opdracht/taak van algemeen belang.

4. De doelstellingen specifieker maken

Antwoord: De doelstelling is specifiek en duidelijk, namelijk de activering van leefloongerechtigden via (allereerst) een verplichte inschrijving als werkzoekende bij de VDAB. Het OCMW dan wel de VDAB zal vervolgens via een begeleiding naar werk op maat van de leefloongerechtigde trachten deze zo snel mogelijk te activeren en dus aan het werk te laten gaan op de Vlaamse arbeidsmarkt.

5. De categorieën betrokkenen verduidelijken en beperken

Antwoord: De categorieën van betrokkenen worden bepaald in artikel 3 van voorliggend ontwerp van decreet. In de Memorie van Toelichting bij de toelichting van het artikel 3 is verduidelijkt dat de definitie slaat op burgers die effectief een leefloon / equivalent leefloon ontvangen.

6. De categorieën persoonsgegevens verduidelijken

Antwoord: de categorieën van persoonsgegevens die bedoeld worden zijn vermeld in artikel 9 van voorliggend decreet.

Wat de "gegevens over de begeleiding naar werk en de bijhorende opvolging van de leefloongerechtigde" zoals vermeld in artikel 9, §2, 3° kan wat de VDAB betreft nog een verdere verduidelijking worden gegeven. In artikel 4/1 van het decreet van 7 mei 2004 tot oprichting van het publiekrechtelijk vormgegeven extern verzelfstandigd agentschap "Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding" is terug te vinden welke persoonsgegevens de VDAB kan uitwisselen met dienstverleners / partners in het kader van de uitvoering van haar opdrachten. Aangezien in voorliggend ontwerp van decreet geen meer specifieke opsomming is opgenomen betreffende de gegevens waarover sprake

in voormelde bepaling, betekent dit voor de VDAB dat het steeds gegevens moeten betreffen die voldoen aan de bepalingen in het VDAB-decreet.

7. De criteria voor wat “billijkheids- en gezondheidsredenen” bepalen vooraleer verwerkingen worden opgezet.

Antwoord: De VTC lijkt er verkeerdelijk van uit te gaan dat er persoonsgegevens met betrekking tot de billijkheids- en gezondheidsredenen zullen uitgewisseld worden. Dit is, op basis van voorliggend decreet, evenwel niet het geval. Artikel 11, 2° van het voorliggend ontwerp van decreet bepaalt dat in het toekomstige samenwerkingsakkoord afspraken zullen worden opgenomen om een kwalitatieve toepassing van “billijkheids- en gezondheidsredenen” door de OCMW’s te bevorderen. Mochten deze afspraken ook een verwerking van persoonsgegevens in verband hiermee inhouden dan zal in dat samenwerkingsakkoord (en het instemmingsdecreet) de juridische basis hiervoor voorzien dienen te worden.

8. De transparantiemaatregelen uitwerken en aan de VTC ter kennis geven

Antwoord: De VDAB voorziet in de nodige maatregelen om tegemoet te komen aan de bezorgdheden van de VTC hieromtrent. Van zodra men zich wenst in te schrijven als werkzoekende bij de VDAB kan men, vooraleer men overgaat tot inschrijving, de privacy-verklaring en de meestgestelde vragen (en antwoorden) met betrekking tot dit onderwerp nalezen via een link terug te vinden op het beginscherm van de inschrijfwizard.

- Op 2023 werd door de Gegevensbeschermingsautoriteit een advies verleend in de vorm van een “standaardadvies betreffende de redactie van normatieve teksten”. Er is kennis genomen van dit advies.
- De Raad van State verleende advies op XXX

2. INHOUD

A. ALGEMENE TOELICHTING

1. De verplichte inschrijving als werkzoekende bij VDAB

Het Vlaamse gewest is bevoegd voor arbeidsbemiddeling middels artikel 6, §1, IX, 1° van de Bijzondere Wet van 8 augustus 1980 tot hervorming van de instellingen.

De inschrijving als werkzoekende bij VDAB is een eerste en zeer belangrijke stap richting tewerkstelling. Deze verplichte inschrijving biedt de Vlaamse Regering en VDAB de mogelijkheid om haar bevoegdheid inzake arbeidsbemiddeling en activering maximaal uit te oefenen. De niet-beroepsactieve leefloongerechtigde zal na inschrijving automatisch vallen onder de definitie ‘werkzoekende’ uit het VDAB-besluit.

In voorliggend ontwerp van decreet wordt bepaald dat::

- het OCMW kan beslissen of ze het traject naar werk en de opvolging ervan zelf opnemen dan wel geheel of gedeeltelijk overdragen aan VDAB.
- VDAB na overheveling van het traject het volledige aanbod aan begeleiding en opleiding kan inzetten en de niet-beroepsactieve leefloongerechtigde een traject naar werk op maat kan aanbieden.

- VDAB de niet-beroepsactieve leefloongerechtigde in begeleiding bij het OCMW bijkomend een gericht vacature- en opleidingsaanbod zal doen.

Iedere persoon op beroepsactieve leeftijd die recht heeft op een leefloon of die recht heeft op financiële maatschappelijke steun, equivalent aan het leefloon, met uitzondering van de personen die niet arbeidsgeschikt zijn om gezondheids- of billijkheidsredenen, wordt gevat door deze verplichting om zich in te schrijven (en ingeschreven te blijven) bij VDAB.

Enkel omwille van billijkheids- of gezondheidsredenen, kan men vrijgesteld worden van deze verplichting. Een voorbeeld van een situatie die kan beschouwd worden als “een billijkheidsreden” is bijvoorbeeld dat de leefloongerechtigde nog voltijds studeert. Het OCMW staat in voor de inschatting en de eventuele toekenning van deze vrijstelling tot inschrijverplichting. VDAB is beschikbaar om het OCMW hierbij te ondersteunen.

De verplichting tot inschrijving bij VDAB is zowel van toepassing op personen die reeds leefloongerechtigd zijn op het moment van inwerkingtreding van dit decreet als personen die nadien leefloongerechtigd zullen worden. De “zittende” leefloongerechtigde die nog niet ingeschreven is bij VDAB dient dit te doen binnen een periode van 3 maanden na inwerkingtreding.

Wie na de inwerkingtreding van dit decreet leefloongerechtigde wordt, dient zich bij VDAB in te schrijven binnen een periode van maximum 4 maanden na de beslissing van het OCMW over de toekenning van het leefloon of financiële maatschappelijke steun, equivalent aan het leefloon.

Op deze manier kan de verplichting tot inschrijving onderdeel uitmaken van de acties opgenomen in het GPMI (geïndividualiseerd project maatschappelijke integratie) dat het OCMW binnen de 3 maanden na aanmelding van de burger dient op te stellen.

Deze inschrijverplichting zoals geregeld in dit ontwerpdecreet geldt niet voor personen die reeds verplicht zijn om zich bij VDAB in te schrijven omwille van andere geldende regelgeving (sociale huurders, tijdelijk ontheemden en inburgeraars).

De inschrijverplichting is ook onderwerp van een federale omzendbrief van 7 februari 2014 betreffende de verplichting voor de OCMW's om hun gerechtigden in te schrijven bij de gewestelijke bemiddelingsdienst.

De inschrijving bij VDAB dient beschouwd te worden als een element van werkbereidheid en bijgevolg 1 van de voorwaarden om in aanmerking te komen voor maatschappelijke integratie (artikel 3, 5° van de Wet van 26 mei 2002 betreffende het recht op maatschappelijke integratie). Het element “werkbereidheid” wordt toegelicht in het PRIMABOOK, de bundeling van instructies en handleiding die de POD Maatschappelijke Integratie op zijn website ter beschikking stelt aan de OCMW's¹.

In het ontwerp van decreet wordt in artikel 11, 3° voorzien dat er afspraken, in het kader van een samenwerkingsakkoord, zullen gemaakt worden omtrent de opvolging van de inschrijverplichting door de OCMW's, met inbegrip van een monitoring van de inschrijverplichting. De periodiciteit van de monitoring, de parameters waarop deze gebaseerd is... zullen hier in samenspraak verder uitgewerkt worden.

Zoals opgenomen is in het regeerakkoord gaan we in overleg met de federale regering over het uitwerken van een responsabiliseringsmechanisme (bonus/malus) ten aanzien van die OCMW's die resultaten boeken in de activering van leefloongerechtigden. Dit als extra hefboom in de verdere uitvoering van dit decreet.

¹ (<https://primabook.mi-is.be/nl/geindividualiseerd-project-voor-maatschappelijke-integratie-gpmi/het-geindividualiseerd-project>)

2. Een sluitende, aanklappende activeringsaanpak en de verplichting om ingeschreven te blijven

Van zodra een leefloongerechtigde zich inschrijft bij VDAB heeft hij recht op het dienstverleningsaanbod dat VDAB ter beschikking stelt aan alle niet-werkend werkzoekenden, waaronder het vacature- en opleidingsaanbod. Leefloongerechtigden op beroepsactieve leeftijd dienen bij VDAB ingeschreven te blijven zolang zij het statuut van leefloongerechtigde hebben én ingeschreven zijn in het Rijksregister in een gemeente van het Vlaamse Gewest. De inschrijfverplichting vervalt als men op een legale manier wordt tewerkgesteld als werknemer, zelfstandige of ambtenaar.

Een uitzondering hierop zijn de leefloongerechtigden die worden tewerkgesteld met art.60§7, in het kader van een traject tijdelijke werkervaring. Zij blijven wél verplicht ingeschreven gedurende het volledige traject.

Het OCMW beslist of het de begeleiding en de daarbij horende opvolging van de leefloongerechtigde zelf opneemt dan wel - geheel of gedeeltelijk - overdraagt aan VDAB (autonome bevoegdheid van de OCMW's).

Wordt de begeleiding naar werk - deels of in zijn totaliteit - overgedragen naar VDAB, dan zal VDAB naast de begeleiding ook de opvolging van het traject naar werk dat de leefloongerechtigde doorloopt opnemen. Weigert deze laatste mee te werken, dan zal VDAB dit op zijn beurt melden aan het OCMW (transmissie). Is er bv. een gebrek aan positieve medewerking van de leefloongerechtigde tijdens een competentieversterkend traject bij VDAB, dan zal VDAB deze informatie rapporteren aan het betreffende OCMW. Het OCMW beslist vervolgens autonoom of het - op basis van deze en eventueel andere informatie - de leefloongerechtigde al dan niet een sanctie zal opleggen en hoe deze sanctie er zal uitzien.

Het decreet regelt bovendien een gestructureerde samenwerking tussen VDAB en de OCMW's. Er wordt ingezet op een verdere uitbouw van de samenwerking tussen VDAB en de OCMW's binnen de reeds bestaande overlegstructuren. De VDAB neemt - jaarlijks - het initiatief voor de organisatie van een overleg met het OCMW met als doel een evaluatie te maken van de samenwerking in het voorbije werkjaar. De opvolging van de transmissiedossiers, een analyse van de naar VDAB overgehevelde trajecten, ... zullen hier onderdeel van uitmaken. Daarnaast worden doelstellingen voor de samenwerking op strategisch, tactisch en operationeel niveau voor het komende werkjaar opgesteld.

VDAB en het OCMW voorzien verder in het uitwisselen van relevante persoonsgegevens in het kader van het traject naar werk van de leefloongerechtigde, volgens de principes van de AVG. Zo worden gegevens enkel verwerkt indien zij relevant en noodzakelijk zijn voor de realisatie van hun respectievelijke opdracht.

3. Versterking van de samenwerking via een samenwerkingsakkoord met kracht van wet

Om de doelstelling rond activering van kwetsbare groepen waaronder de leefloongerechtigden te bereiken, wil Vlaanderen de samenwerking met de federale overheid juridisch verankeren via een samenwerkingsakkoord met kracht van wet (instemmingsdecreet). Vlaanderen neemt het initiatief om dit gesprek aan te knopen met zijn federale partners. In dit decreet wordt de basis voor deze samenwerking gelegd.

In dit samenwerkingsakkoord is ruimte voor onder meer afspraken rond een ruimere gegevensuitwisseling; evaluatie van de inschrijfverplichting en de opvolging ervan.

Zoals eerder vermeld in deze nota hebben op het IMC Werk van 1 december 2023 alle leden van de IMC zich akkoord verklaard met het voorstel tot oprichting van een werkgroep 'activering van leefloongerechtigden' akkoord, in aanloop naar een interfederaal samenwerkingsakkoord.

Voor de artikelsgewijze toelichting verwijzen we naar de memorie van toelichting.

3. BESTUURLIJKE IMPACT

A. BUDGETTAIRE IMPACT VOOR DE VLAAMSE OVERHEID

De eventuele financiële weerslag van voorliggend ontwerp van decreet zal opgevangen worden binnen de beschikbare begrotingskredieten van VDAB.

B. ESR-TOETS

N.v.t.

C. IMPACT OP HET PERSONEEL VAN DE VLAAMSE OVERHEID

N.v.t.

D. IMPACT OP DE LOKALE EN PROVINCIALE BESTUREN

De bestuurlijke impact op lokale en provinciale besturen kadert binnen de kernopdracht van de betrokken entiteiten.

4. VERDER TRAJECT

Na de principiële goedkeuring door de Vlaamse Regering van voorliggend ontwerp van decreet wordt deze overgemaakt aan de Raad van State voor advies.

Dit ontwerp van decreet wordt geagendeerd op een bijeenkomst van het Verticaal Permanent Armoedeoverleg voor toelichting en bespreking. De input uit dit overleg zal verder worden meegenomen.

Na definitieve goedkeuring door de Vlaamse Regering wordt het ontwerp van decreet vervolgens ingediend bij het Vlaams Parlement.

VDAB engageert zich voor een jaarlijkse rapportage aan de Vlaamse regering:

- betreffende het aantal inschrijvingen bij VDAB;
- betreffende het traject (trajectstappen) van de bij VDAB ingeschreven leefloongerechtigden
- de resultaten naar (duurzaam) werk voor de bij VDAB ingeschreven leefloongerechtigden

- betreffende het aantal leefloongerechtigden die bij VDAB weigeren mee te werken aan de begeleiding naar werk, in geval de OCMW's de trajectbegeleiding aan VDAB overdragen.

5. VOORSTEL VAN BESLISSING

De Vlaamse Regering beslist:

1° haar principiële goedkeuring te hechten aan het bijgaande voorontwerp van decreet over de activering van leefloongerechtigden via de verplichte inschrijving bij de Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding voor leefloongerechtigden en de bijhorende memorie van toelichting;

2° de Vlaamse minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw te gelasten over voornoemd voorontwerp van decreet het advies in te winnen van de Raad van State, met verzoek het advies mee te delen binnen een termijn van 30 dagen, met toepassing van artikel 84, §1, eerste lid, 2°, van de gecoördineerde wetten op de Raad van State;

De Vlaamse minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw,

Jo BROUNS